

Roksolana Hawaluk

Lwowskie Liceum Muzyczne im. Stanisława Ludkiewicza, Ukraina

ФРАНЦ КСАВЕР ВОЛЬФГАНГ МОЦАРТ У ЛЬВІВСЬКОМУ МУЗИКОЗНАВЧОМУ ДИСКУРСІ: ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ ТА ВИКОНАВСЬКИЙ АСПЕКТИ

Галичина може пишатися причетністю до історії родини Моцартів через перебування та творчу діяльність протягом майже трьох десятиріч на її території молодшого з синів В. А. Моцарта. При наявності вагомих ґрунтовних праць зарубіжних дослідників Вальтера Гуммеля [Walter Hummel]¹, Рудольфа Ангермюллера [Rudolph Angermüller]², Карстена Ноттельмана [Karsten Nottelmann]³, галицький вектор музикознавчих моцартівських досліджень відомий відносно мало, хоча має тривалу історію і чималі власні здобутки. Погляд на моцартівську проблематику з позицій осмислення культурної панорами та складових музичного мистецтва безпосередньо з того регіону, з яким були пов'язані його найістотніші досягнення в виконавській, диригентській, педагогічній, композиторській сферах створює можливість нового чи уточненого погляду на низку подій, фактів, мотивацій, інспірацій, творчих контактів. Мета даного дослідження – привернути увагу до масиву моцартівських напрацювань музикознавців Галичини в історичній ретроспективі з виходом на їх генеральні тенденції в сучасності.

Патріархом музикознавчих пошуків досліджуваної сфери є професор Львівської державної консерваторії ім. М. В. Лисенка (нині Львівська національна музична академія ім. М. В. Лисенка) Дмитро Колбін. Його пошуки у сфері моцартіани, започатковані в 1960-х роках, не лише привернули увагу до постаті Моцарта-молодшого, але й послужили основою для базового формування структури його творчого шляху, визначення локацій, постатей найвагоміших сучасників, складових творчого доробку. Надзвичайно важливими стали пошуки нотних видань та рукописів, дослідження спадку родини Моцартів в музеях, архівах, бібліотечних фондах на теренах СРСР (насамперед Державний центральний Музей музичної культури ім. М. Глінки

¹ W. Hummel, *W.A. Mozarts Söhne*, Kassel 1956.

² Franz Xaver Wolfgang Mozart „Reisetagebuch 1819–1821”, herausgegeben und kommentiert von R. Angermüller. Internationale Stiftung Mozarteum Salzburg, Bad Honnef 1994.

³ K. Nottelmann, *W.A. Mozart Sohn. Der Musiker und das Erbe des Vaters*, Kassel 2009.

у Москві, колекція Браша-Вакселя з відділу рукописів публічної бібліотеки ім. Салтикова-Щедріна та Пушкінського будинку Академії Наук СРСР у Ленінграді (тепер Санкт-Петербург), бібліотека Тартуського університету), підготовка низки публікацій для центральних фахових видань тогочасної держави, статей у наукових збірках польською та німецькою мовами, зокрема „Mozart Jahrbuch” 1969–70 pp. (Зальцбург)⁴.

Не менш важливою ініціативою стало публічне виконання творів батька і сина Моцартів силами педагогів, хору та камерного оркестру студентів консерваторії (диригент Олександра Деркач), доповнені його вступним словом та музикознавчими коментарями у виконанні Б. Котюка і С. Криворучко 24 грудня 1971 року. У ньому на початку другого відділу єдиним блоком були виконані твори Ф. К. В. Моцарта: терпет „Frühlingsgruß” op. 29, кілька пісень з циклу op. 21 та дуєт з кантати „Der erste Frühlingstag” (згідно зазначень у програмі – вперше в СРСР). Усі вони написані і вперше виконані в період перебування Моцарта-молодшого в Галичині.

Результатом насамперед тривалої дослідницької праці в умовах радянської залізної завіси і за відсутності інтернету (пошуки першовидань творів Ф. К. В. Моцарта, відчитування рукописних текстів вокальних творів, ідентифікації автографів) стала можливість концертних виконань та аудозаписів, телевізійних і радіотрансляцій 1970-х років. В одному зі своїх інтерв'ю Д. Колбін зазначав, що саме з його подачі твори Ф. К. В. Моцарта звучали в програмах Львівського, Всеукраїнського (Київ), Московського і Варшавського радіо⁵. Зокрема, у виконанні Д. Колбіна як скрипаля з піаністкою Ж. Славною на радіо записано і трансльовано скрипкову сонату B-dur op. 7. У фаховому україномовному журналі „Музика”⁶ музикант стило виклав основні дані з життєпису Ф. К. В. Моцарта, зазначаючи успішне виконання низки його творів (зокрема Концерту № 2 Es-dur, op. 25 (1818)) в консерваторських концертах і трансляціях. Він вказував, що матеріалом для них послужили першодруки терпету „Frühlingsgruß” і кантати „Der erste Frühlingstag”

⁴ Д. Колбін, *Моцарт (Mozart) Франц Ксавер Вольфганг* [w:] *Музыкальная Энциклопедия*, т. 3. Москва 1976, s. 714; Д. Колбін, *Невідомі автографи Моцарта*, „Мистецтво” 1966, nr 6 (75) (listopad–grudzień), s. 18–20; Д. Колбін, *Під ім'ям Вольфганга Амадея Моцарта* [w:] *Записки Наукового Товариства ім. Т. Г. Шевченка. Праці Музикознавчої Комісії*, т. ССХХХІІ, Львів 1976, s. 81–98; Д. Колбін, *Сторінки з життя та діяльності Франца Ксавера Моцарта в Галичині*, „Вольфганг Амадей Моцарт: погляд з ХХІ сторіччя. Наукові записки ЛДМА ім. М. Лисенка” 2006, Вип. 13, s. 113–122; D. Kolbin, *Ein Lemberger Portrat von Franz Xaver Mozart, Lemberg / L'viv 1772–1918* [w:] *Wiederbegegnung mit einer Landeshauptstadt der Donaumonarchie*, Wien 1993, s. 30–32; D. Kolbin, *Autographe Mozarts und seiner Familie in der UdSSR* [w:] *Mozart-Jahrbuch: 1968/70*, Salzburg 1970, s. 281–303 i in.

⁵ Т. Козирева, *Моцарт жив у Львові... Щоправда, не Вольфганг Амадей, а Франц Ксавер*, „Високий Замок” 2007 (26 VII), s. 5.

⁶ Д. Колбін, „Львівський” Моцарт, „Музика” 1972, nr 4 (lipiec–sierpień), s. 3-a obwoluty.

з львівських фондів, копія рукопису вокального циклу ор. 21, віднайденого в Москві в ході наукових досліджень, а також ксерокопії творів, надісланих з Відня, Дрездена, Зальцбурга.

Важливою етапною подією 1990 року стала реалізація аудіозапису на великий вініловий диск Всесоюзною фірмою „Мелодия” на підставі записів попередніх років Концерту № 2 Франца Ксавера Моцарта для піанофорте з оркестром (запис 1973 року, виконавці – солістка Жанна Пархомовська і симфонічний оркестр Львівської державної філармонії під орудою Миколи Колесси) та Сонати для піанофорте з акомпанементом скрипки або віолончелі D-dur ор. 19, присвяченої Йозефіні Бароні-Кавалькабо (запис 1988 року, Володимир Жилін – віолончель, Ж. Пархомовська – фортепіано) з розлогими анотаціями Д. Колбіна⁷.

Наступною виконавською версією Другого концерту було прочитання Йозефа Ерміна з оркестром Львівської філармонії (диригент Іван Юзюк) записаний і трансльований першим державним каналом Українського телебачення (УТ-1, зараз – „Перший” в складі Національної суспільної телерадіокомпанії України).

Він фрагментарно прозвучав у одній з низки програм, реалізованих у 1990-х роках на Львівському телебаченні журналісткою та редакторкою музичних програм Любов’ю Козак⁸. У них поряд з юними виконавцями-вокалістами Борисом Лавренівим, Наталією Довгань, Оксаною Голик, Іриною Маковецькою (тепер – доцентом кафедри музичного мистецтва, заслуженою артисткою України) та Лесею Грабовою (майбутньою успішною оперною співачкою) виступали солістка філармонії Богдана Хідченко, артист філармонії, віолончеліст Володимир Жилін, соліст Львівської опери Степан Степан, доцент Вищого Державного Музичного Інституту ім. М. В. Лисенка⁹ Ірина Немира, педагоги Йозеф Єрмін та Оксана Рапіта, концертмейстерка Зинаїда Максименко.

Якісно новим етапом стало ініціювання неприбуткової Львівської міської громадської організації „Моцартівське товариство у Львові” (1997), яке об’єднало низку провідних музикознавців та виконавців (Д. Колбін, Н. Кашкадамова, Л. Кияновська, Я. Горак, В. Токарчук, Л. Козак, Н. Самотос, С. Бурко, Й. Ермін, М. Драган та ін. на чолі з першим головою правління – Я. Якубком¹⁰) у прагненні подальшого розгортання дослідницьких ініціатив

⁷ Франц Ксавер Моцарт. Концерт № 2 для фортепіано с оркестром Ор 25. Жанна Пархомовская. Дирижер Николай Колесса; Соната для виолончели и ф-но Ор.19 Владимир Жилин, Ж. Пархомовская. Аннотация Д. Колбина. Грамзапись ВПТО „Мелодия”, Москва 1990, numer seryjny C 10 29867 003.

⁸ Programy telewizyjne: „Львівський Моцарт” (grudzień 1992 r.), „Загадки Моцарта”, „Син Моцарта у Львові”: автор – Д. Колбін, редактор – Л. Козак, режисер – М. Титенич.

⁹ Тогочасна назва Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка.

¹⁰ В 2002–2012 рр. головою став Д. Колбін (зараз – почесний голова), його змінив С. Бурко.

щодо Моцарта-молодшого, а також виконавства й популяризації творчого доробку родини Моцартів через проведення анованих концертів, аудіозаписів, конференцій, підготовку популярних публікацій радіо- і телепрограм. Ідея створення товариства виникла у 1991 році під час проведення днів В. А. Моцарта у Львові з нагоди 200-річчя смерті митця – одна з численних програм цих урочистостей була присвячена доробку його сина. Статут нової інституції затверджено 21 лютого 1997 року, в якому співзасновниками названо Я. Якубяка, Д. Колбіна та Л. Козак. Мету товариства окреслено як: „Пропаганда творчості Вольфганга Амадея Моцарта та його сина Франца Ксавера Моцарта (який тривалий час жив у Львові) шляхом проведення концертів, теле- і радіопередач, наукових досліджень, конференцій, різномірних публікацій”¹¹.

Дослідження творчого доробку Ф. К. В. Моцарта, формування виконавських програм і аудіозаписів його творів відбувалося значною мірою через особисті контакти в перебігу наукової та гастрольної діяльності. Зокрема, тогочасний художній керівник Львівської філармонії Сергій Бурко в одному з інтерв'ю розповідав: „На одному з музичних вечорів, коли я музикував у родині Ганса Ебергарда Антона в малесенькому містечку Гермері неподалік Мюнхена, ми випадково наштотхнулися на фортепіанний квартет сина Моцарта. Яким же ж було здивування моїх колег, коли я запитав, чи знають вони, що син Моцарта довгий час мешкав у Львові. Тож, коли виникла ідея створення компакт-диску з творів „львівського Моцарта”, зокрема в рамках відзначення 250-ліття його батька, я ще раз звернувся до цієї німецької родини з проханням надіслати мені ноти, що вона залюбки й зробила...”¹².

У співпраці з Австрійським бюро кооперації в науці, освіті і культурі товариство 12.III.2001 року організувало зустріч із представником Міжнародної фундації Моцартеум (Internationale Stiftung Mozarteum) в Зальцбургу професором Ергардом Коппенштайнером, як дослідником письмової кореспонденції родини Моцартів і біографії Ф. К. В. Моцарта. Вона включала дві наукові доповіді: австрійського гостя на тему „Франц Ксавер Вольфганг Моцарт і його перебування в Галичині і, зокрема, у Львові в світлі тогочасної кореспонденції” та професора Д. Колбіна „Франц Ксавер Моцарт та його українські, польські та російські зв'язки”, а також виступ квартету камерного оркестру „Віртуози Львова”¹³.

¹¹ *Статут Львівської міської громадської організації „Моцартівське товариство у Львові”*, Львів 1997, (Archiwum Towarzystwa, rękopis).

¹² Л. Мельник, *Історія та легенди про „українського Моцарта”*, Deutsche Welle (DW) 2006 (5 V), <https://www.dw.com/uk/a-2479957> (19.12.2023).

¹³ Концертна програма включала Фортепіанний квартет № 1, Варіації для піанофорте d-moll, вокальні твори з ор. 21.

Моцартівське товариство тісно співпрацювало з Посольством Республіки Австрія в Україні. Аташе посольства з питань науки та освіти Андреас Веннінгер висловлював солідарність з львівськими діячами у прагненні повернути призабуте ім'я Франца Ксавера Вольфганга Моцарта європейській музичній культурі, встановити у Львові пам'ятну таблицю та перейменувати одну із вулиць міста на його честь: „По-перше, ми підтримуємо наукову лінію проєкту – дослідників, зайнятих цією тематикою. Все ще дуже важливо працювати в архівах, і знайти більше матеріалу – про творчу діяльність Моцарта-сина у Львові й сьогодні відомо ще дуже мало. Другий напрямок – культурний: підтримуємо виконання вже віднайдених творів, запис у Львівській філармонії компакт-диску, який згодом запропонують й австрійському слухачеві. Думаємо також запросити до Австрії з концертом львівський оркестр із програмою творів Моцарта-молодшого”¹⁴.

Львівське товариство налагодило контакти з Південно-німецьким моцартівським товариством та його головою Георгом Майсом [Georg Meiss], який відвідав Львів 2006 року в період проведення фестивалю „Віртуози”, і спільно з координатором проєкту С. Бурком взяв участь як диригент у концерті камерного оркестру „Віртуози Львова” з програмою творів трьох генерацій родини Моцартів.

Моцартівське товариство неодноразово ініціювало звернення до міського голови з приводу перейменування однієї з вулиць міста на честь Львівського Моцарта чи родини Моцартів загалом¹⁵. Пам'ятну таблицю праворуч від входу до собору Святого Юра з портретом Франца Ксавера Вольфганга Моцарта¹⁶ з подачі Товариства вмонтовано й освячено у 2007 році, на ній зафіксовано дані про виконання „Реквієму” В. А. Моцарта у 1826 році хором Товариства Святої Цецилії, заснованого і очолюваного Моцартом-молодшим до 35-річчя від дня смерті батька.

Лінію аудіозаписів доробку Моцарта-молодшого продовжили реалізований С. Бурком CD „Львівський Моцарт” (2006), до якого увійшли Концерт № 2, вокальні твори з ор. 21 (у виконанні солістки Львівської філармонії Мар'яни Лаби), Варіації для піанофорте на тему „У сусіда хата біла” ор. 18 (1820) і Фортепіанний квартет g-moll ор. 1 (1802, виконавці Мирослав Драган – фортепіано, Володимир Мегеден – альт, Володимир Дуда – скрипка, Артем Шмагайло – віолончель) та „Музика Габсбургського Львова” (2010), куди окрім 2 частини Фортепіанного концерту № 1 ор. 14 (1811), виконаного М. Драганом спільно з оркестром INSO під орудою Гунґарда Маттеса увійшли

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ У січні 2001 року до міського голови Василя Куйбіди, в листопаді 2002 р. та лютому 2005 р. до міського голови Любомира Буняка.

¹⁶ Скульптор Олесь Дзиндра, виготовлена власним коштом з італійського мармуру та бронзи з дозволу Владики Ігоря Возьняка.

Варіації для піанофорте на тему „У сусіда хата біла” ор. 18, Бальний полонез D-dur ор. 26, та два солоспіви (солістка – Мар’яна Лаба).

З 15 до 31 серпня 2014 року у Кракові та Львові паралельно відбувались 39-й Міжнародний фестиваль „Muzyka w starym Krakowie” (співорганізатор, директор і художній керівник фестивалю – Станіслав Галонський [Stanisław Gałoński]) та вперше – „Музика в старому Львові” (його організатором незмінно є Львівська національна філармонія, директором – Сергій Бурко). Завданням українського фестивалю є представлення Львова як міста з особливим архітектурно-історичним ландшафтом, пам’ятками європейської культури та історії, традиціями, інтерактивними ідеями та креативними реаліями. В ході творчої події було реалізовано музичний проєкт „Львівський Моцарт” з творів Ф. К. В. Моцарта. Завершенням цього фестивалю став спільний історичний проєкт, який об’єднує мистецьку історію обох народів¹⁷: виконання „Реквієму” В. А. Моцарта у храмі св. Юра під орудою Станіслава Галонського за участю польських та українських солістів¹⁸. Відтоді щорічно в кожному фестивалі представлено програми, пов’язані з родиною Моцартів (авторський проєкт С. Бурка „Три Моцарти”) та нові прочитання творів Ф. К. В. Моцарта. Окрім оригінальних версій до концертних програм входять оркестрування: як, наприклад 6 романсів на тексти європейських поетів-романтиків (аранжування Володимира Дуди) чи „Полонез” (аранжування Віктора Камінського). Твори Моцарта-молодшого неодноразово звучали й у програмах Фестивалю давньої музики у Львові (започаткований у 2003 році Романом Стельмашуком). Так, наприклад в програмі XIV фестивалю 2016 року (17-30.VI) були реалізовані тематичні проєкти „Франц Ксавер Моцарт і Львів”, „Моцарт і не тільки”.

Твір Ф. К. В. Моцарта (Варіації для піанофорте ор. 18 у виконанні Мирослава Драгана) увійшов до проєкту просвітницьких аудіозаписів – аудіокниги „Музична подорож Україною” (2015), реалізованого спільно італійським музикознавцем, професором славістики Римського університету Кшиштофом Верніцкім і академіком НАН України Степаном Павлюком за активної співпраці з професоркою Львівської музичної національної академії ім. М. В. Лисенка Оксаною Герасименко, доцентом кафедри богослов’я, Українського Католицького Університету, артменеджером Михайлом Перуном та професором Українських досліджень Загребського університету Євгеном Пащенко. Диск містить 138 творів від автентичних фольклорних зразків і їх

¹⁷ В пам’ять про виконання цього твору в названому храмі 5 грудня 1826 року під спільною орудою Ф. К. Моцарта та К. Ліпінського.

¹⁸ Для виконання твору об’єдналися Академічний камерний оркестр „Віртуози Львова”, хор „Глорія” (керівник – Володимир Сивохіп), хор собору св. Юра (керівник – Надія Поворозник) та солісти, серед яких українські виконавці Наталія Дитюк (сопрано), Дарія Князева (альт), й польські музиканти Пшемислав Борис [Przemysław Borys] (тенор) та Єжи Бутрин [Jerzy Butryn] (бас).

обробок у виконаннях провідних солістів і колективів України до найсучаснішої академічної і поп-музики та 60 текстів-коментарів.

Істотним є внесок у найрізноманітніші аспекти галицької моцартіани визначних львівських музикознавців, більшість яких складає ядро Моцартівського товариства: Яреми Якуб'яка, Стефанії Павлишин¹⁹, Лешека²⁰ і Тереси Мазеп²¹ (діяльність музичних товариств, актуалізація локальних архівних документів), Любові Кияновської²² (культурологічне тло і генеральні здобутки діяльності окремих творчих постатей полікультурного середовища

¹⁹ S. Pawlyschyn, *Die österreichische Oper in Lviv (1776–1872)*, „Mitteilungen der Österreichischen Gesellschaft für Musikwissenschaft” 1994, nr 27, s. 9–14.

²⁰ Л. Мазепа, *Сторінки музичного минулого Львова: з неопублікованого*, Львів 2001; Л. Мазепа, Т. Мазепа, Ф. К. В. Моцарт біля витоків музичної освіти у Львові, „Вольфганг Амадей Моцарт: погляд з ХХІ століття. Наукові записки ЛНМА ім. М. В. Лисенка” 2006, Вип. 13, s. 98–106; L. Mazepa, *Teatr muzyczny we Lwowie w kontekście kultury muzycznej miasta* [w:] *Musica Galiciana. Kultura muzyczna Galicji w kontekście stosunków polsko-ukraińskich (od doby piastowsko-księżęcej do roku 1945)*, t. VII, red. L. Mazepa, Rzeszów 2003, s. 11–21; L. Mazepa, *Towarzystwo św. Cecylii we Lwowie* [w:] *Musica Galiciana. Kultura muzyczna Galicji w kontekście stosunków polsko-ukraińskich (od doby piastowsko-księżęcej do roku 1945)*, t. III, red. L. Mazepa, Rzeszów 1999, s. 105–127 i in.

²¹ Т. Мазепа, *Європейські і українські музичні товариства у вимірі столичних культур ХVІІІ–ХІХ ст.* „Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: збірник наукових праць” 2012, т. I, Вип. 18 (1), s. 16–22; Т. Мазепа, *Соціокультурний феномен європейських музичних товариств ХІХ – початку ХХ століть на прикладі Галицького музичного товариства*, Львів 2017, 474 s.; Т. Мазепа, *Соціокультурні функції музичних товариств*, „Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва” 2017, Вип. 4, s. 187–191; Т. Мазепа, *Muzycy austriaccy w dziewiętnastowiecznym Lwowie: Franciszek Ksawery Wolfgang Mozart – u źródeł dziewiętnastowiecznego szkolnictwa muzycznego we Lwowie* [w:] *Znani i nieznani dziewiętnastowiecznego Lwowa. Studia i materiały*, t. 3, red. L. Michalska-Bracha, M. Przeniosło, Kielce 2013, s. 53–61; Т. Мазепа, *Przyczynki do dziejów życia muzycznego Lwowa (koncerty wybitnych muzyków lwowskich w latach 1820–1850)* [w:] *Musica Galiciana*, t. XII, red. G. Oliwa, Rzeszów 2010, s. 143–161 i in.

²² Л. Кияновська, *Діяльність німецьких, австрійських та чеських музикантів в Галичині в ХІХ ст.* [w:] *Musica Galiciana: Kultura muzyczna Galicji w kontekście stosunków polsko-ukraińskich (od doby piastowsko-księżęcej do roku 1945)*, t. V, red. L. Mazepa, Rzeszów 2000, s. 119–128; Л. Кияновська, *Основні етапи польсько-українських музичних взаємозв'язків у Львові у ХІХ – першій половині ХХ ст.* [w:] *Musica Galiciana / Музика Галичини*, т. II, red. Ю. Ясіновський, Львів 1999, s. 62–68; Л. Кияновська, *Територія моцартіана: з традиції в майбутнє (хроніка подій)*, „Українська музика” 2017, nr 3/25, s. 161–172; Л. Кияновська, *Українські мотиви і алюзії в творчості австрійських і польських композиторів Львова*, „Українська тема у світовій культурі. Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського” 2001, Вип. 17, s. 153–162; Л. Кияновська, *Франц Ксавер Вольфганг Моцарт і Львів*, „І: незалежний культурологічний часопис” 2017, nr 86, s. 36–55; L. Kijanowska-Kamińska, *Twórczość Karola Lipińskiego a lwowski romantyzm* [w:] *Karol Lipiński. Życie, działalność, epoka*, t. 4, red. D. Kanafa, M. Zduniak, Wrocław 2007, s. 13–25; *Вибрані музикалії з архіву бібліотеки Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка*, red. і вступ І. Антонюк, przedmowa Л. Кияновська, Львів 2009.

Галичини), Лідії Мельник²³ (джерелознавчі дослідження мистецької преси), Володимира Токарчука²⁴ (персоналії австрійських музикантів Галичини), Ірини Антонюк²⁵ (дослідження нотних архівів бібліотек та музейних фондів, зокрема першовидань творів родини Моцартів, маргіналій тощо) та ін.

Вагомим доповненням до окресленої сфери стали праці фахівців у сфері візуального мистецтва та музейної справи, оскільки в них зроблено низку важливих джерелознавчих знахідок, встановлено й уточнено важливі взаємозв'язки, дати і факти. Це розвідки Софії Король²⁶, Лариси Купчинської²⁷, Мар'яни Левицької²⁸, Світлани Стець²⁹.

²³ Л. Мельник, *Музична журналістика: теорія, історія, стратегії. На прикладах із щоденної преси Львова від початків до сьогодення*, Львів 2013, 384 с.; Л. Мельник, *Концертне життя Львова у дзеркалі часопису „Mnemosyne”* [w:] *Musica Galiciana. Kultura muzyczna Galicji w kontekście stosunków polsko-ukraińskich (od doby piastowsko-książęcej do roku 1945)*, t. III, red. L. Mazepa, Rzeszów 1999, s. 173–182; Л. Мельник, *Музичне життя Львова 1824 року у дзеркалі часопису „Mnemosyne”* [w:] *Записки Наукового Товариства ім. Т. Г. Шевченка. Праці Музикознавчої Комісії*, т. ССXXXII, Львів 1996, s. 217–222; Л. Мельник, *Музикалії на сторінках перших львівських газет*, „Музикознавчі студії: наукові збірки Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка” 2010, Вип. 22, s. 4–10; Л. Мельник, *Становлення музичної журналістики у першій половині XIX ст. (За матеріалами тогочасної німецькомовної преси Львова)* [w:] *Збірник праць Науково-дослідного центру періодики*, red. М. М. Романюк, Вип. 2 (18), Львів 2010, s. 3–16 і ін.

²⁴ В. Токарчук, *Австрійські композитори Львова першої половини XIX століття* [w:] *Записки Наукового Товариства ім. Т. Г. Шевченка. Праці Музикознавчої Комісії*, т. ССXXXII, Львів 1996, s. 223–232; В. Токарчук, *Йоганн Рукгабер — перший музичний директор Галицького Музичного Товариства* [w:] *Musica Galiciana / Музика Галичини*, т. II, red. Ю. Ясіновський, Львів 1999, s. 86–90 і ін.

²⁵ І. Антонюк, *З історії музичних колекцій бібліотеки Львівської державної музичної академії імені М. В. Лисенка*, „Вісник Львівського університету. Серія: книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології” 2007, Вип. 2, s. 209–216; І. Антонюк, *Нотні колекції бібліотеки ЛНМА ім. М. В. Лисенка у світлі історико-культурного процесу краю: розправа докторська*, Львів 2008; І. Антонюк, *Рідкісні видання Вольфганга Амадея та Франца Ксавера Моцартів у фондах бібліотеки ЛДМА ім. М. В. Лисенка*, „І: незалежний культурологічний часопис. Львів епохи Ф. К. Моцарта 1813–1838” 2017, nr 86, s. 136–151 і ін.

²⁶ С. Король, *Антон Лянте: між класичним пейзажем і натурними студіями* [w:] *Записки Наукового Товариства ім. Т. Г. Шевченка. Праці комісії образотворчого та ужиткового мистецтва*, т. 248 (ССXLVIII), Львів 2004, s. 152–165; С. Король, *У тіні і під сонцем імперії Габсбургів. До історії життя і творчості Антона Лянте*, „Артес” 2018 (17 XII), <https://artesanmanac.com/u-tini-i-pid-soncem-imperii-habsburhiv/> (15.01. 2021).

²⁷ Л. Купчинська, *Художники віденської мистецької школи у театральному житті Львова кінця 18-го – першої половини 19-го століть*, „Народознавчі зошити” 2018, nr 5 (143), s. 1255–1267.

²⁸ М. Левицька, *Австрійський „мистецький десант”: іноземні художники у Львові на зламі XVIII-XIX століть*, „І: незалежний культурологічний часопис. Багатокультурний Львів” 2009, nr 58, <http://www.ji.lviv.ua/n58texts/levytska.htm> (15.01.2021); М. Левицька, *Темніча муза львівського Моцарта: візуальна реконструкція приватної біографії*, „Україна модерна” 2017 (6 VIII), <http://uamoderna.com/md/levytska-mozart-son> (10.12.2020).

²⁹ С. Стець, *Франц Ксавер Моцарт – Антон Лянте (Біографічна розвідка)*, „Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника” 2018, Вип. 10, s. 498–518.

Новий виток зацікавлення його постаттю зумовив потужний проєкт LvivMozArt (з 2017 року), ініційований групою львівських бізнесменів (Марком Зархіним, Олегом Мацехом та Андрієм Сидором) з диригенткою та арт-директоркою Оксаною Линів, де львівський Моцарт став патроном міжнародного музичного фестивалю. В його контексті було здійснено прочитання знаних і раніше невиконуваних творів Ф. К. В. Моцарта³⁰, проведено низку тематичних виставок документів, видань і артефактів та міжнародних наукових форумів за участю потужного грона фахівців, які значно розширили уявлення про залученість сина віденського генія в галицький музичний контекст, про співвідношення місцевого музичного середовища з тогочасним європейським. Перша ж конференція відбулася за участі доктора мистецтвознавства, професорки Люби Кияновської з ЛНМА ім. М. В. Лисенка, доктора мистецтвознавства, професорки Аделіни Єфіменко (Німеччина-Україна), голови бібліотеки „Mozartiana” Міжнародної фундації „Mozarteum” Арміна Брінзінга [Armin Brinzing], австрійського музикознавця, професора Гартмута Кронеса [Hartmut Krones], професора Гельмута Льюоса [Helmut Loos] з Німеччини, колекціонера музичних артефактів професора Губертуса фон Фосса [V. Hubertus von Voss] з Мюнхена, професорки Ангеліки Мотс [Angelica Mots] зі Швейцарії, кандидата мистецтвознавства Тереси Мазепи. В концертній програмі „Музичний салон. Ф. К. В. Моцарт і фортепіанна музика” у виконанні фортепіанного дуету Яра Таль [Yaara Tal] – Андреас Гротгузе [Andreas Groethuysen] прозвучали „Меланхолійні полонези” в перекладі на 4 руки – як презентація нещодавно записаного CD, в концертній програмі „Син – великому батькові” фігурував „Фест-Хор”, створений до урочистостей відкриття пам’ятника В. А. Моцарту у Зальцбургу в серпні 1842 року³¹. Симфонічний концерт-закриття LvivMozArt включав Увертюру D-dur Ф. К. В. Моцарта у виконанні новоствореного Молодіжного симфонічного оркестру України та Федеративного молодіжного оркестру Німеччини / BundesJugendOrchester.

Завдяки популяризації діяльності і творчості Ф. К. В. Моцарта через виконавство, виставки, наукові дослідження, їх висвітлення в українських та

³⁰ Перший же фестиваль (18–25 серпня 2017 р.) включав 24 події: концерти, оперні вистави, камерні вечори, відкриті перформенси, наукову конференцію та виставку „Любити музику. Франц Ксавер Моцарт та музичне життя у Львові”, він об’єднав академічний симфонічний оркестр „INSO-Львів”, Львівську національну академічну хорову капелу „Дударик”, піаніста Антонія Барішевського (Україна–Швейцарія), та солістів-співаків Юлію Марію Дан (Румунія–Німеччина), Зоряну Кушплер (Україна–Австрія), Софію Соловій, Михайла Малафія (Україна), Ігоря Царькова (Україна–Німеччина), Анну Ель-Хашем (сопрано), Станіслава Цему та Віктора Андрійченка (контрабаси), Сашу Реккерта (верфон – скляна гармоніка), фортепіанний дует Яра Таль – Андреас Гротгузе.

³¹ Виконавці: солісти С. Соловій, З. Кушплер, М. Малафій, І. Царьков, Галицький академічний камерний хор, камерний хор „Gloria” та оркестр INSO Львів під батuitoю Оксани Линів.

міжнародних ЗМІ в 2018 році у Львові відбулась мистецька подія міжнародного значення – до Львова була привезена скрипка В. А. Моцарта, яка прозвучала в фінальному концерті фестивалю LvivMozArt. Це стало першим прецедентом надання цієї реліквії в країну Східної Європи і проявом особливої честі і визнання з боку Австрійського уряду та Міжнародної Фундації Моцартеум у Зальцбурзі.

Темою фестивалю LvivMozArt 2019 (03–11.VIII) стали музика та література. Програма тогорічного Музично-літературного салону-симпозіуму „Літературні імпресії в музиці: Моцарт та майбутнє” передбачала виступи науковців з Німеччини, Австрії, Польщі та України. З них Ф. К. В. Моцарту були присвячені розвідки директора архіву „Товариства друзів музики у Відні” Отто Бібі [Otto Biba] „Чи Франц Ксавер Моцарт був знавцем літератури?”, співробітниці Фундації Моцартеум, Зальцбург Йоани Геанти [Johanna Geanta] „Моцарт та поети в їхніх піснях”, доповіді „Література та музика в культурному полі Львова часів Франца Ксавера Моцарта” Любові Кияновської, „Франц Ксавер Моцарт та блогери епохи бідермайер” докторки мистецтвознавства Лідії Мельник.

Зокрема в проєкті „Не тільки Моцарт!”, презентованому Львівською національною музичною академією ім. М. В. Лисенка, Національною академією мистецтв України та благодійним фондом VERE MUSIC FUND, цілий відділ концертної програми було присвячено творчості Моцарта-молодшого, де окрім виконуваних раніше Варіацій для фортепіано на тему української народної пісні „У сусіда хата біла” d-moll, op.18. прозвучали Чотири танці для фортепіано: марш (1809), лендлер (1810), два німецьких танці (1812); Скрипкова соната F-dur, op. 15 та Варіації для фортепіано на невідому тему G-dur, op.13; Варіації для фортепіано на тему Менуету з фіналу опери В. А. Моцарта „Дон Жуан”, op.2; Фінальна редакція Моцарта-сина Рондо F-dur В. А. Моцарта для фортепіано (1802).

Львів став єдиним містом України, включеним до Міжнародної асоціації „Mozart Ways” („Шляхи Моцарта”), до якої вже входять Бельгія, Італія, Франція, Великобританія, Словаччина, Чехія, Нідерланди, Швейцарія, Німеччина, Австрія та до якої можуть належати лише міста, які історично пов'язані з найбільш впливовою музичною династією Європи.

LvivMozArt 2021³² (26–29.VIII) був приурочений 230-річчю від дня народження Ф. К. В. Моцарта. В його рамках відбулася прем'єра найбільш ранньої кантати митця (яка тривалий час вважалась втраченою), виставка „Моцарт і Львів: історія та сьогодення”, де було представлено архівні знахідки, літографії та нотні першовидання його періоду, а також твори сучасного мистецтва, присвячені йому та музиці, а також Міжнародний онлайн-симпозіум „Об'єднані Моцартом”, у якому взяли участь українські музикологи,

³² У 2020 році фестиваль не проводився через ковід.

диригенти, виконавці, члени товариства European Mozart Ways різних країн та представники Stiftung Mozarteum Salzburg. На цьому фестивалі також відбулася презентація AR-додатку Mozarts Story. Lviv, який дозволяє ознайомитися та інтерактивно взаємодіяти з локаціями, пов'язаними з перебуванням Моцарта-молодшого у Львові із застосуванням технології доповненої реальності.

Важливим поворотним етапом досліджень галицького періоду Моцарта-молодшого стало заснування Краєзнавчого кластеру „Галичина – (не)звідана земля / Galicia – terra (in)cognita”. Установча сесія відбулася 19 лютого 2021 року у смт. Нові Стрілища Львівської області. Його ініціювало Регіональне представництво Українського центру культурних досліджень³³ на запит Бібрської, Рогатинської та Бурштинської територіальних громад. Наскрізною темою обговорення була постать і творчість Ф. К. В. Моцарта, та його зв'язок із вказаними територіями. Кластер об'єднав адміністрації територіальних громад, мистецькі навчальні заклади, музейні, екскурсійні, бібліотечні та інші осередки. Орієнтовний спектр діяльності включає низку напрямків:

I. Пошукова робота:

1. Пошук та опрацювання документальних матеріалів;
 2. Пошукові експедиції з метою дослідження локацій, які ввійдуть до структури кластеру, напрацювання робочої дорожньої карти;
 3. Інвентаризація, обстеження та точне картування всіх об'єктів проєкту;
- II. Екологічні акції: толоки об'єктів, їх упорядкування та ознакування;
- III. Освітні проєкти:

1. Розробка екскурсійних пішохідних/велосипедних/автобусних маршрутів, співпраця з туроператорами, проведення презентації маршрутів та промоційних турів для них.

3. Презентації книги листів і щоденників Франца Ксавера Моцарта в кожному з осередків.

4. Проведення тематичних концертних програм до 230-річчя Франца Ксавера Моцарта за участю мистецьких шкіл громад-учасників кластеру.

5. Створення дитячих мистецьких таборів, зокрема орієнтованих на поглиблення краєзнавчих аспектів.

IV. Створення нових локацій, інформаційне маркування, забезпечення зон комфорту для туристичних груп;

V. Ревіталізація пам'яток.

8 липня 2021 року в контексті проєкту „Галичина – (не)звідана земля / Galicia – terra (in)cognita” відбулася робоча подорож групи його представників з метою проведення польових досліджень, налагодження контактів та

³³ Український центр культурних досліджень – це підвідомча установа Міністерства культури та інформаційної політики України, що займається культурно-просвітницькою діяльністю.

підписання меморандумів новими учасниками. Її основний маршрут склали здебільшого „моцартівські” локації з маєтностей родини графів Баворовських [Baworowscy] (Смолянка, Баворів, Підкамінь коло Рогатина), а також Краєзнавчий музей міста Бережани. В перебігу подорожі члени групи мали нагоду відвідати унікальні архітектурні об’єкти (каплиці, замчища, костел, давній млин, підземні комунікації понад 200-літньої давності), обмінятися цінними даними з місцевими дослідниками і керівництвом культурної сфери, обговорити перспективи й особливості реставраційно-відновлювальних робіт, налагодити важливі контакти для майбутньої співпраці. Особливим етапом подорожі було відвідання Бережанського краєзнавчого музею, де відбулося підписання меморандуму про співпрацю з головою Бережанської об’єднаної територіальної громади на Тернопільщині – Ростиславом Бортником.

4 січня 2022 р. відбулася друга зимова експедиція Краєзнавчого кластеру. Її учасники відвідали низку місць перебування Ф. К. В. Моцарта – з метою їх ознакування на інтерактивній карті, налагодження безпосередніх контактів з представниками місцевих громад і храмів. відвідали осередки, що знаходяться у Івано-Франківській області: Бурштин, сусідні села Сарники, Діброву, Поділля (колишні Сарники Долішні, де Ф. К. В. Моцарт працював викладачем музики в родині графів Янішевських). Було налагоджено співпрацю з Бурштинською міською радою, місцевими краєзнавцями, оглянуто каплицю Скарбків на бурштинському кладовищі.

12 січня 2022 року відбулася третя зимова експедиція. Завданням цієї подорожі було відвідання моцартівських локацій в Тернопільській області та храму в Рогатині (за попередньою домовленістю з о. Яном та органісткою храму – пані Людмилою Хашевською) і налагодження контактів із дослідниками Краєзнавчого музею у м. Тернопіль. Перелік пунктів для ознакування об’єктів: Тернопіль, Баворів, Смолянка, Бережани, Рогатин.

Тернопільський краєзнавчий музей, як головний музей області, зацікавлений у доповненні своєї експозиції інформацією про моцартівську діяльність на її території, його представники підписали меморандум про співпрацю. До приїзду команди Кластеру було приурочено інтерв’ю з журналісткою місцевої преси, знайомство з директором – Яремою Шатарським. Заступник директора з питань розвитку і комунікацій – Роман Мацелюх, – продемонстрував експозиції музею, зокрема частину, пов’язану з історією родин Голуховських, Баворовських, Сенявських. Завдяки зустрічі зроблено важливі уточнення до контактів Ф. К. В. Моцарта та специфіки тогочасних історико-політичних обставин. Моцартівські матеріали стали корисними для наукових співпрацівників музею. Проведено підготовчу роботу до відкриття частини музейної експозиції, присвяченої Ф. К. В. Моцарту на Тернопільщині, у міському архіві віднайдено докладні топографічні мапи

з маєтками Баворовських на цих землях. Безпосередньо в села Баворів і Смолянка нас супроводила Оксана Римар – головна спеціалістка відділу культури, молоді та спорту Великогаївської сільської ради, всі локації ознаковані і внесені на карту.

Етапним здобутком і підсумуванням колективних досліджень попередніх років слід вважати видання „Моцарт-син. Життя Франца Ксавера Вольфганга у подорожньому щоденнику і листах”³⁴ (Видавництво старого Лева, 2023). Початково книга планувалась як впорядкована публікація україномовних перекладів серії листів, написаних Ф. К. Моцартом, та його подорожнього щоденника – з уже існуючих німецькомовних джерел середини ХХ століття. Видання містить переклади подорожнього щоденника Ф. К. В. Моцарта, понад 100 листів³⁵, детальний хронограф-біографію, іменний покажчик та обширний супровідний науковий апарат. Ще одна важлива особливість видання – ілюстрації, які його доповнюють, у своїй більшості представляють фонди українських бібліотек, архівів та музеїв, про що зарубіжним дослідникам Моцарта-сина та його доби було невідомо, а також листи та нотні рукописи, де фігурують галицькі топоніми, що є важливим підґрунтям для локального краєзнавства. Примірники книги вже знаходяться в бібліотеках фахових установ та приватних книгозбірнях музикантів-дослідників Австрії, Бельгії, Австралії, Японії, Італії, Польщі, Угорщини. Ведеться робота щодо підготовки її перевидання англійською та італійською мовами.

Презентації цього видання в базових осередках перебування Моцарта-сина у Галичині супроводяться висвітленням основних подій його діяльності і творчості на теренах кожного конкретного регіону. Проведено низку концертних подій з лекційним супроводом за участі учнів, педагогів та колективів дитячих мистецьких навчальних закладів Львівської, Івано-Франківської та Тернопільської областей. Продовжується доповнення інтерактивної карти новими локаціями та супровідною інформацією. Частина об’єктів вже включена в екскурсійні маршрути Галичиною, встановлено перші інформації таблиці з ілюстративним, інформаційним матеріалом і доданими QR-кодами, розроблено та проведено серію екскурсій-інструктажів львівськими адресами Ф. К. В. Моцарта для гідів та педагогів музичних навчальних закладів.

Дослідження життя і творчості Ф. К. В. Моцарта в Галичині пройшло через тривалу еволюцію від подолання труднощів радянської і пострадянської доби у доступі до інформації, нотних видань, джерел і документів, вивільнення від накиннутих штампів непричетності до європейського культурного

³⁴ *Моцарт-син. Життя Франца Ксавера у подорожньому щоденнику і листах*, ред. О. Линів, Львів 2023.

³⁵ В німецькомовних виданнях опубліковано близько 50 листів.

процесу до формування власних пріоритетів у краєзнавчих дослідженнях, формування потужного корпусу різновекторних музикознавчих пошуків, панорами широкого культурологічного контексту та локальної специфіки мистецького життя і творчих взаємозв'язків, які значною мірою поглиблюють і доповнюють існуючі праці зарубіжних фахівців, актуалізують фактаж, документальні свідчення, матеріали локальних періодичних видань, візуальні матеріали, спроможні внести нові акценти і навіть докорінне переосмислення низки подій, творчих контактів, інспірацій творчої діяльності. Докладні польові дослідження створили підґрунтя для практичного залучення дослідницьких матеріалів для краєзнавчої, екскурсійної, туристичної, концертної, видавничої, просвітницької, наукової і навчально-дидактичної роботи. Регулярні концертні події, творчі проекти в рамках регіональних та міжнародних музичних фестивалів витворили стійку традицію адаптації творчого доробку митця на українських сценах та їх презентації в програмах гастрольної діяльності.

Bibliografia

- Антонюк І., *З історії музичних колекцій бібліотеки Львівської державної музичної академії імені М. В. Лисенка*, „Вісник Львівського університету. Серія: книгознавство, бібліотечкознавство та інформаційні технології” 2007, Вип. 2, s. 209–216.
- Антонюк І., *Нотні колекції бібліотеки ЛНМА ім. М. В. Лисенка у світлі історико-культурного процесу краю: rozprawa doktorska*, Львів 2008.
- Антонюк І., *Рідкісні видання Вольфганга Амадея та Франца Ксавера Моцартів у фондах бібліотеки ЛДМА ім. М. В. Лисенка*, „І: незалежний культурологічний часопис. Львів епохи Ф. К. Моцарта 1813-1838” 2017, nr 86, s. 136–151.
- Вибрані музикалії з архіву бібліотеки Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка*, red. i wstęp І. Антонюк, przedmowa Л. Кияновська, Львів 2009.
- Кияновська Л., *Діяльність німецьких, австрійських та чеських музикантів в Галичині в XIX ст.* [w:] *Musica Galiciana: Kultura muzyczna Galicji w kontekście stosunków polsko-ukraińskich (od doby piastowsko-książęcej do roku 1945)*, t. V, red. L. Mazera, Rzeszów 2000, s. 119–128.
- Кияновська Л., *Основні етапи польсько-українських музичних взаємозв'язків у Львові у XIX–першій половині XX ст.* [w:] *Musica Galiciana / Музика Галичини*, t. II, red. Ю. Ясіновський, Львів 1999, s. 62–68.
- Кияновська Л., *Територія моцартіана: з традиції в майбутнє (хроніка подій)*, „Українська музика” 2017, nr 3/25, s. 161–172.
- Кияновська Л., *Українські мотиви і алюзії в творчості австрійських і польських композиторів Львова*, „Українська тема у світовій культурі. Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського” 2001, Вип. 17, s. 153–162.
- Кияновська Л., *Франц Ксавер Вольфганг Моцарт і Львів*. „І: незалежний культурологічний часопис. Багатокультурний Львів” 2017, nr 86, s. 36–55.
- Козирева Т., *Моцарт жив у Львові... Щоправда, не Вольфганг Амадей, а Франц Ксавер*, „Високий Замок” 2007 (26 VII), s. 5.
- Колбін Д., „Львівський” Моцарт, „Музика” 1972, nr 4 (lipiec–sierpień), s. 3-a obwoluty.

- Колбін Д., *Моцарт (Mozart) Франц Ксавер Вольфганг* [w:] *Музыкальная Энциклопедия*, т. 3, Москва 1976, s. 714.
- Колбін Д., *Невідомі автографи Моцарта*, „Мистецтво” 1966, nr 6 (75) (listopad–grudzień), s. 18–20.
- Колбін Д., *Під ім'ям Вольфганга Амадея Моцарта* [w:] *Записки Наукового Товариства ім. Т. Г. Шевченка. Праці Музикознавчої Комісії*, т. ССXXXII, Львів 1976, s. 81–98.
- Колбін Д., *Сторінки з життя та діяльності Франца Ксавера Моцарта в Галичині*, „Вольфганг Амадей Моцарт: погляд з ХХІ сторіччя, Наукові записки ЛДМА ім. М. Лисенка” 2006, Вип. 13, s. 113–122.
- Король С., *Антон Лянге: між класичним пейзажем і натурними студіями* [w:] *Записки Наукового Товариства ім. Т. Г. Шевченка. Праці комісії образотворчого та ужиткового мистецтва*, т. 248 (CCXLVIII), Львів 2004, s. 152–165.
- Король С., *У тіні і під сонцем імперії Габсбургів. До історії життя і творчості Антона Лянге*, „Артес” 2018 (17 XII), <https://art-es-almanac.com/u-tini-i-pid-soncem-imperii-habsburhiv/> (15.01.2021).
- Купчинська Л., *Художники віденської мистецької школи у театральному житті Львова кінця 18-го – першої половини 19-го століть*, „Народознавчі зошити” 2018, nr 5 (143), s. 1255–1267.
- Левицька М., *Австрійський „мистецький десант”: іноземні художники у Львові на зламі ХVІІІ–ХІХ століть*, „І: незалежний культурологічний часопис. Багатокультурний Львів” 2009, nr 58, <http://www.ji.lviv.ua/n58texts/levycka.htm> (15.01.2021).
- Левицька М., *Таємнича муза львівського Моцарта: візуальна реконструкція приватної біографії*, „Україна модерна” 2017 (6 VIII), <http://uamoderna.com/md/levytska-mozart-son> (10.12.2020).
- Мазепа Л., *Сторінки музичного минулого Львова: з неопублікованого*, Львів 2001.
- Мазепа Л., Мазепа Т., Ф. К. В. *Моцарт біля витоків музичної освіти у Львові*, „Вольфганг Амадей Моцарт: погляд з ХХІ століття. Наукові записки ЛНМА ім. М. В. Лисенка” 2006, Вип. 13, s. 98–106.
- Мазепа Т., *Європейські і українські музичні товариства у вимірі столичних культур ХVІІІ–ХІХ ст.*, „Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: збірник наукових праць” 2012, т. I, Вип. 18 (1), s. 16–22.
- Мазепа Т., *Соціокультурний феномен європейських музичних товариств ХІХ – початку ХХ століть на прикладі Галицького музичного товариства*, Львів 2017.
- Мазепа Т., *Соціокультурні функції музичних товариств*, „Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва” 2017, Вип. 4, s. 187–191.
- Мельник Л., *Історія та легенди про „українського Моцарта”*, Deutsche Welle (DW) 2006 (5 V), <https://www.dw.com/uk/a-2479957> (19.12.2023).
- Мельник Л., *Концертне життя Львова у дзеркалі часопису „Mnemosyne”* [w:] *Musica Galiciana. Kultura muzyczna Galicji w kontekście stosunków polsko-ukraińskich (od doby piastowsko-książęcej do roku 1945)*, т. III, red. L. Mazepa, Rzeszów 1999, s. 173–182.
- Мельник Л., *Музикалії на сторінках перших львівських газет*, „Музикознавчі студії: наукові збірники Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка” 2010, Вип. 22, s. 4–10.
- Мельник Л., *Музична журналістика: теорія, історія, стратегії. На прикладах із щоденної преси Львова від початків до сьогодення*, Львів 2013.
- Мельник Л., *Музичне життя Львова 1824 року у дзеркалі часопису „Mnemosyne”* [w:] *Записки Наукового Товариства ім. Т. Г. Шевченка. Праці Музикознавчої Комісії*, т. ССXXXII, Львів 1996, s. 217–222.

- Мельник Л., *Становлення музичної журналістики у першій половині XIX ст. (За матеріалами тогочасної німецькомовної преси Львова)* [w:] *Збірник праць Науково-дослідного центру періодики*, red. М. М. Романюк, Вип. 2 (18), Львів 2010, s. 3–16.
- Моцарт-син. Життя Франца Ксавера у подорожньому щоденнику і листах*, red. О. Линів, Львів 2023.
- Статут Львівської міської громадської організації „Моцартівське товариство у Львові”*, Львів 1997. (Archiwum Towarzystwa, rękopis).
- Стець С., *Франц Ксавер Моцарт – Антон Лянге (Біографічна розвідка)*, „Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника” 2018, Вип. 10, s. 498–518.
- Токарчук В., *Австрійські композитори Львова першої половини XIX століття* [w:] *Записки Наукового Товариства ім. Т. Г. Шевченка. Праці Музикознавчої Комісії*, т. CCXXXII, Львів 1996, s. 223–232.
- Токарчук В., *Йоганн Рукгабер — перший музичний директор Галицького Музичного Товариства* [w:] *Musica Galiciana / Музика Галичини*, т. II, red. Ю. Ясіновський, Львів 1999, s. 86–90.
- Franz Xaver Wolfgang Mozart „Reisetagebuch 1819-1821”*, herausgegeben und kommentiert von R. Angermüller, Internationale Stiftung Mozarteum Salzburg, Bad Honnef 1994.
- Hummel W., *W.A. Mozarts Söhne*, Kassel 1956.
- Kijanowska-Kamińska L., *Twórczość Karola Lipińskiego a lwowski romantyzm* [w:] *Karol Lipiński. Życie, działalność, epoka*, т. 4, red. D. Kanafa, M. Zduniak, Wrocław 2007, s. 13–25.
- Kolbin D., *Autographe Mozarts und seiner Familie in der UdSSR* [w:] *Mozart-Jahrbuch: 1968/70*, Salzburg 1970, s. 281–303.
- Kolbin D., *Ein Lemberger Portrat von Franz Xaver Mozart, Lemberg / L'viv 1772–1918* [w:] *Wiederbegegnung mit einer Landeshauptstadt der Donaumonarchie*, Wien 1993, s. 30–32.
- Mazepa T., *Muzycy austriaccy w dziewiętnastowiecznym Lwowie: Franciszek Ksawery Wolfgang Mozart – u źródeł dziewiętnastowiecznego szkolnictwa muzycznego we Lwowie* [w:] *Znani i nieznanі dziewiętnastowiecznego Lwowa. Studia i materiały*, т. 3, red. L. Michalska-Bracha, M. Przeniosło, Kielce 2013, s. 53–61.
- Mazepa T., *Przyczynki do dziejów życia muzycznego Lwowa (koncerty wybitnych muzyków lwowskich w latach 1820–1850)* [w:] *Musica Galiciana*, т. XII, red. G. Oliwa, Rzeszów 2010, s. 143–161.
- Mazepa L., *Teatr muzyczny we Lwowie w kontekście kultury muzycznej miasta* [w:] *Musica Galiciana. Kultura muzyczna Galicji w kontekście stosunków polsko-ukraińskich (od doby piastowsko-księżęcej do roku 1945)*, т. VII, red. L. Mazepa, Rzeszów 2003, s. 11–21.
- Mazepa L., *Towarzystwo św. Cecylii we Lwowie* [w:] *Musica Galiciana. Kultura muzyczna Galicji w kontekście stosunków polsko-ukraińskich (od doby piastowsko-księżęcej do roku 1945)*, т. III, red. L. Mazepa, Rzeszów 1999, s. 105–127.
- Nottelmann K., *W.A. Mozart Sohn. Der Musiker und das Erbe des Vaters*, Kassel 2009.
- Pawlyschyn S., *Die österreichische Oper in L'viv (1776–1872)*, „Mitteilungen der Österreichischen Gesellschaft für Musikwissenschaft” 1994, nr 27, s. 9–14.

FRANZ XAVER WOLFGANG MOZART IN THE LVIV MUSICOLOGICAL DISCOURSE: HISTORIOGRAPHICAL AND PERFORMING ASPECTS

Abstract

The patriarch of the musicological search of F. X. W. Mozart's life and work in Galicia is the professor of the National Music Academy named after M. Lysenko in Lviv Dmytro Kolbin. His search, which began in the 1960s, served as the basis for the formation of the main milestones of his

creative path, the determination of locations, components of creative work, the preparation of publications and concert performances. A new stage was the initiation of the Mozart Society in Lviv, which united a number of leading Lviv musicologists and performers, the establishment of the international classical music festival LvivMozArt, the implementation of the regional studies cluster program „Galicia – (un)explored land / Galicia – terra (in)cognita” and the publication of an annotated and the illustrated collection of documents „Mozart-son. The life of Franz Xaver in a travel diary and letters”. Formation of a powerful corpus of multi-vector musicological searches, concert and performance traditions that are able to introduce new accents and even a radical reconsideration of a number of events, creative contacts, inspirations of creative activity.

Keywords: Franz Xaver Wolfgang Mozart, Mozart-son, musicological research, concert performances, Mozart Society in Lviv, Galician Mozartiana, cultural context